

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
SIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE

POJEDINI BROJ Din. 1.50

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Din. 60. — ZA INOZEMSTVO Din. 120.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 27.

Šibenik, 3. kolovoza 1924.

God. IV.

Imamo novu vladu!

Nakon što u subotu zaključcima glavnog odbora radikalne stranke nije dopušteno radi njezinog jedinstva, da Lj. Jovanović sastavi vladu, kralj Aleksandar povjerio je u nedjelju u podne po prijedlogu samoga Jovanovića Ljubi Davidoviću mandat za sastav vlade. U osam sati uveče bio je već ukaz o novoj vladi od kralja potpisan. U ponedjeljak su novi ministri položili prisegu. Oduševljena masa Beogradana živo je pozdravila nove ministre, osobito dra Korošca, Davidovića i dra Spahu.

Imamo dakle novu vladu! Nakon skoro dvogodišnjeg pašovanja Pašičeve nasilne vlade dobila je ova zemlja vladu, u koju imaju povjerenja svi Hrvati i Slovenci i svi čestiti Sibi. Šesta godina teče, otkako postoji ova država. Za svo to doba Hrvati i Slovenci bili su smatrani građanima drugoga reda. Korupcija je rasla, nasilja su se množila, u narod je ulazilo nezadovoljstvo, još više podjarivano od raznih plaćeničkih perjanika i društava. Nagomilavanje poreza, gaženje političke slobode, nasilno postupanje ogorčavalo je naš pitomi narod.

Prirodno je bilo da se protiv toga nesnosnog zuluma i terora podigla reakcija. Kao plod te reakcije, kojoj je na čelo stao *Dr Anton Korošec*, vođa Slovenske Pučke Stranke, uz koga su brzo pristali i *dr Spaho* te *Ljuba Davidović*, došla je nakon duge borbe današnja vlada. Neke nitko ne misli, da je današnja vlada pala iz neba ili došla možda radi političkih ludovanja *Stjepana Radića*! Previše bi se varao onaj, koji misli, da je zasluga *Stjepana Radića* (čiji prijatelji iz Moskve izjavljuju, da im je *Korjanje*, da se na vladi uzdrže

Pašić i Pribičević!) da je pala vlada bloka nasilja i korupcije. Radić je do sada samo ometao rad opozicijskog bloka, koji je kao što i za grebački blok djelo politike dra Korošca, koja nakon četirigodišnje borbe danas slavi pobjedu.

U novoj su vladi sve stranke užega opozicijskog bloka, naime Slov. Pučka Stranka, Jug. muslimanska organizacija i Davidovičeva demokratska stranka. Nije stalno, da li će i kad će ući u vladu Radićeva stranka. Od njezinog držanja zavisit će život Davidovičeve vlade. U Radićevoj stranci nalaze se svi mandati hrvatskog naroda, pa je stoga ona kao jedina hrvatska stranka odgovorna za politiku države. Mi smo uvijek ustajali protiv Radićeve pasivne politike te njegovih političkih pogrešaka, koje su osobito u zadnje vrijeme silno štetovale radu Davidovića, dra Korošca i dra Spaha. Sve nedaće svoje politike mogao je do danas Radić svaljivati na leđa Pašića i Pribičevića. No danas to više ne može. Danas se Radićeva stranka nalazi u položaju najjače vladine stranke, pa stoga čekamo, da vidimo, što će uraditi ta stranka, koja je prigodom lanijskih izbora obećavala zlatna brda i doline. Čekamo, da vidimo njezin pozitivni rad. Naša Dalmacija se danas nalazi u očajnom položaju, te ćemo imati upravo crnu zimu, ako se navrijeme ne uredi pitanje vinskoga izvoza, ličke željeznice, državne pripomoći. Iz Dalmacije je devet Radićevih zastupnika, pa su stoga oni dužni da porade da se navrijeme utiša naša nevolja. Novu vladu čekaju teške zadužbe. Nadamo se, a i vruće želimo, da ih sve i izvrši.

Iz domaće i vanjske politike.

Nova vlada je sastavljena ovako: Predsjednik ministarskog vijeća *Ljubomir M. Davidović* (demokrat); potpredsjednik ministarskog vijeća, ministar prosvjete i zastupnik ministra vjera *dr Anton Korošec* (Slovenska Ljudska Stranka); ministar vanjskih poslova *dr Vojislav Marinković* (dem.); ministar unutrašnjih poslova *Nastas N. Petrović* (radikalni disident); ministar financija *dr Mehmed Spaho* (hrv. musliman); ministar građevina *Dragutin Pečić* (dem.); ministar pravde i zastupnik ministra za izjednačenje zakona *dr Halidbeg Hrasnica* (hrv. muslim.); ministar saobraćaja *Anton Sušnik* (SLS); ministar agrarne reforme *Ivan Vesjenjak* (SLS); ministar poljoprivrede i vođa *dr Franc Kulovec* (SLS); ministar pošta i brozjava *Petar Marković* (dem.); ministar trgovine i industrije i zastupnik ministra šuma i ruda *dr Lija Šumenković* (dem.); ministar socijalne politike i zastupnik ministra zdravlja *dr Šefkija Behmen*

(hrv. muslim.); ministar vojni *Stevan Hadžić* prvi kraljev adjutant.

Program vlade. Predsjednik vlade razvio je pred novinarima program svoje vlade. Čim prije će se donijeti invalidski zakon, zakon o zemljoradničkoj banci, o suzbijanju korupcije, o općinama. Ujedno će se obaviti revizija činovničkog zakona. Davidović je izjavio, da će zakon biti najveća volja u ovoj zemlji. Upogled vanjske politike vlada će ići stopama *Herriota* i *MacDonalda* za konsolidacijom Evrope. Nastojat će se uvesti što više reda u državi, a ujedno će se raditi na smirivanju duhova i političkih strasti.

Vijest o novoj vladi je u cijeloj zemlji pobudila opće zadovoljstvo. Sa svih strana na stotine brozajki poslano je dru Korošcu, Davidoviću i dru Spahu. I novine u Francuskoj, Austriji i Engleskoj, a zadovoljstvom su notirale vijest o Davidovičevoj vladi.

Pozdravi Hrv. Pučke Stranke. Predsjedništvo HPS. Dalmacije poslalo je prigodom sastava vlade opozicijskog bloka ove brozajke:

Ministar predsjednik Davidović, Beograd. — Predsjedništvo HPS oduševljeno pozdravlja novu vladu gledajući u njoj zalag bolje budućnosti otačbine u bratskoj slozi triju plemena našega naroda.

Dr Korošec, ministar prosvjete, Beograd. — Predsjedništvo HPS Dalmacije čestita na pobjedi i pozdravlja novu eru poštenja, pravde i mira.

Predsjedništvo Slovenske Ljudske Stranke, Ljubljana. — Predsjedništvo HPS Dalmacije srdačno čestita na izvojevanju, pobjedi. Bog živi!

Novu vladu podupire 18 muslimana dra Spaha, 24 zastupnika slovenske i bunjevačke (hrvatske) pučke stranke, 33 Davidovičeva demokrata, 11 zemljoradnika, 63 radićevca, 8 Nijemaca, 14 džemijetlija te još nekoliko samostalnih zastupnika.

Narodna Skupština će se sastati u srijedu 6. o. mj. Pred nju će nova vlada iznijeti svoj program.

Nova vlada na djelu. Ukazni komitet vlade, u koji su izabrani ministri Pečić, dr Kulovec, dr Behmen i *Nastas Petrović*, počeo je sa radom oko čišćenja ministarstva i činovništva od svih korupcionističkih elemenata te onih ljudi, koji se nijesu znali držati nepristrano na svojim položajima. Smijeni su svi Pribičevićevi podsekretari, a ovih će se dana promijeniti i svi veliki župani. Vlada je ukinula općinskog komesara u Ljubljani te opet povratila na svoje mjesto bivšeg načelnika dra Perića.

Zasjedanje glavnog odbora radikalne stranke trajalo je od četvrtka do subote prošle sedmice. *Ljuba Jovanović* je, nakon što je dobio mandat za sastav vlade sa drom Korošcem, odlučio, da sačekna riješenje glavnog odbora stranke. Prvi je govorio *Nikola Pašić*, koji se izjavio za izbornu vladu. Za njim je govorio *Ljuba Jovanović*. On je u svom odužem govoru istakao veliku štetu od koalicije sa Pribičevićem, koji je nesreća za ovu zemlju. Govorio je za koaliciju radikala sa SLS dra Korošca te ga branio od napadaja Pribičevića i Pašića. Istakao je veliki rad dra Korošca za vrijeme rata za državu. Nakon govora drugih delegata, koji su se gotovo svi izjavili za Pašičevu politiku te žestoko napadali Pribičevića, prihvaćena je jednoglasno rezolucija, u kojoj se ističe, da je pravac politike i rad radikalne stranke do sada najbolje služio jedinstvu naroda i države. Tim je glavni odbor radikalne stranke pristao uz Pašića. *Ljuba Jovanović* se vrlojno pokorio zaključku stranke te vratio mandat za sastav vlade kralju i preporučio, da se vlada preda u ruke parlamentarnoj većini, naime opozicijskom bloku.

Zapljena „Balkana“. Nakon pada Pašičeve vlade *Balkan* je počeo na

upravo bljutav i sramotan način napadati Davidovićevu vladu, vrijeđajući pri tome i samoga kralja. Radi toga bio je *Balkan* do sada već dva puta zaplijenjen, a prošlijed li i dalje tim putem, bit će i potpuno obustavljen.

Orjuna podupirana od Pašičeve vlade. Ministar saobraćaja *Anton Sušnik* ustanovio je na temelju službenih akata, da se *Orjuna* na svojim izletima u Trbovlje, Lesce i drugom vozila na račun države i plaćala samo polovičnu vožnju. I Pribičevići samostalni demokrati-agitatori imali su većinom besplatno karte. — Dok su, kako vidimo, Orjunaši i Pribičevići imali sve moguće pogodnosti, dotle kršćanski socijalistični radnici i druge organizacije, koje se nijesu dale pod vodstvo Pašića, nijesu mogli dobiti popusta za svoje sastanke.

Jedan sramotan napadaj. U zadnjem *Slobodnom Domu* napisala je ona korabla znanja, mudrosti i sposobnosti, narodni zastupnik po milosti Radićevoj *Rudolf Bačinić* članak pod naslovom *Zulami u Dalmatinskoj Hrvatskoj*. Nakon što je „prikazao“ teško stanje u Dalmaciji, koje je stvorila radikalija i Grizogonova demokracija, prešao je Bačinić na bivše narodne zastupnike Hrvatske Pučke Stranke te ih napao sa izrazima „služnici beogradskih silnika“, koji su na *onakav* (koji? — op. ur.) način od beogradske vlade nagradeni. *Rudolf Bačinić* se ne sjeća onih poziva beogradskih novina: „Ubijte Srboždera Šimraka!“ ili onih napadaja dra Kirelta šakama na dra Dulibića ili onih krvavih napadaja na Banića. Pa su valjda zato bili od Pašića nagradeni! Čim? Dr Dulibić je čekao mjesec na reaktivaciju u službi, *Stjepan Barić* je puki siromah, *dr Janko Šimrak* je sama sirotinja. *Ospoda Radić, Bačinić* i drugi žive gavanški te po onoj *Lupež viče: Držite lupežavitu* kao kakvi siromasi na zastupničku HPS, koji su „bili bogato nagradeni od beogradske vlade“. Sramota!

Opet Orjuna! U subotu navečer oko 11 sati došlo je u Zagrebu do krvavog sukoba između jedne skupine Orjunasa i Hanaovaca. Slučaj je još nerazjašnjen. Orjunasi *Berislav Andelinović* ispalio je protiv Hanaovca *Marka Zovko* hitac iz revolvra te ga tako teško ranio u vratne kosti, da je u ponedjeljak ujutro umro. Pokojnik ostavlja neopskrbljenu ženu i dvoje sine djetice. — I opet jedna žrtva tako razvikanog orjunskog nacionalizma, koji se eto ispoljava u prostim zločinačkim razbojstvima. Vrijeme je već, da se takvoj bandi stane na kraj.

Rad konferencije saveznika u Londonu još nije završen. Američki bankiri, koji bi imali dati u Dawesovom nacrtu predviđeni zajam Njemačkoj, traže, da im savezničke vlade dadu skupne garancije, da ne će po-

duzimati nikakve oružane akcije protiv Njemačke, kao i to, da se isprazni Rursko područje. Osim toga Njemačka traži, da i ona bude pozvana na konferenciju kao ravnopravan član konferencije. Za ova traženja američkih bankira ne će ni da čuju Francuska i Belgija, te su Herriot i belgijski ministarski predsjednik Theunis odgovorili MacDonaldu, da to ne spada pred konferenciju. Bilo se obiljno bojali, da se konferencija ne odgodi na jesen. Međutim Francuska i Belgija priprave su, da vojnici isprazne Ruhr, ali bi isto tamo ostalo 4000 belgijskih i francuskih željezničara. Njemačka očekuje, da će ovih dana biti pozvana na konferenciju, čiji bi rad imao svršiti 6. mj.

Diktator Španjolske popušta. Španjolski Mussolini, general Primo de Rivera, otišao je nedavno u Maroko, da osobno vodi španjolske čete protiv marokanskih ustaša. Po svemu se čini, da de Rivera kani po svom povratku iz Maroka započeti s likvidacijom današnjega vankazanskoga režima. Stoga je odlučio, da prepusti svu vlast u ruke novoj političkoj stranci, koja pod zvaničnim imenom *Patriotskog Saveza* ima provesti izbore koji, istina, ne će donijeti potpunu političku slobodu, ali će svakako značiti, da se Španjolska opet povrća parlamentarizmu.

Teško stanje u Rumunjskoj. Rumunjska se danas nalazi u opasnom stanju. Kod premetačine, koja je provedena kod komunističkih vođa te kod nekih Rusa, nađene su velike količine oružja i municije te razna pisma, iz kojih se doznalo, da su komunisti spremali državni udar. Po svim većim mjestima opstojale su tajne organizacije, koje su pōtpomagane od sovjetske vlade radile punom parom, da što prije bukne revolucija.

U Bugarskoj se sprema revolucija. U Bugarskoj vlada veliko nezadovoljstvo te se boji, da komunisti, s kojima rade i zemljoradnici i levicari ne podignu bunu. Boljševička internacionala je, kako je poznato, nato pozvala bugarske komuniste.

Od svake stotine slova cijele hrvatske štampe samo je jedno na slavu Božju, a devedeset i četvet u čast silama paklenim. Hrvati katolici, gdje ste, da pomognete katoličku štampu?

IZ DUŠE NAŠIH GRADOVA...

Grad je individuum, koji ima fizičnomiju tijela, što mu je utisnuo položaj i klima, te karakter duše, što mu je zacrtala historija i sadašnjost. Naši su gradovi mnogo proživjeli u prošlosti, a od sadašnjosti mnogo očekuju.

Sjeli su na obalu, a svoje noge kupaju u moru. I gledaju pučinu, odakle su u prošlim vijekovima dolazili njihovi gospodari. Uvijek nam zato pričaju o njima i sebi.

Davno je bilo, kad su Fenicani, Grci i Rimljani dolazili svojim trima zidovima i zidali zidove oko gradova, da ih barbari iz zaleda ne potjeraju s obale. Srce, jezgra, city je svakom gradu još iz starog vijeka. A kad su barbari uzeli rimsku togu i počeli se krsiti, onda je plava krv conta mletačkih zaželjela obalu od lida i Caorla do Otranta. Zato su stare zidove popravljali i još jače utvrđivali. U ozidju su gradili sjajne bazilike. Svaki se dalmatinski grad diče stoga ljepotom

Žensko pitanje.

(Svršetak.)

Dok si je žena iz radničkog staleža teško mukom prokrcila put u život, dotle je žena iz boljih obitelji nastojala da prikupi dovoljne dokaze, da za nju ne postoji nikakva druga mogućnost za kakvo zvanje, osim onoga, koje zahtijeva akademsku naobrazbu, jer jedino takvo je primjereno ženim iz boljih krugova. Zato ističe Cathren, da su žene dovoljno posvjedočile svoju sposobnost, pa bi se morala dati ženama na univerzitetu jednaka prava kao i muškarcima, ali i jednake dužnosti. Dakako na klinici i drugdje morale bi imati posebne odijeljene kurzeve. Tako u Berlinu i Königsbergu imaju odijeljene akademske tečajeve. Najprikladnije akademsko zvanje za žene jest liječničko te ove osobito uspijevaju kao liječnice za žensku čeljad i djecu. Povijest dokazuje, da žena ima dara za znanost i umjetnost, te imamo svu silu žena, koje su se u nauci, slikarstvu i lijepoj knjizi osobito istakle. No uza sve to valja naglašivati i pokazivati ženama ono polje rada, koje je njima najviše prirodno, a to je polje odgoja te karitativni rad. Usvajajući se u tome ona stvara žensku kulturu, koja je kao nadopunjak muške kulture vrlo potrebna. Žena ima dakle potpuno pravo do veće akademske naobrazbe. No ne samo da joj to pravo pripada, nego je dapače velika potreba, da se i žena naobražuje, i to iz ovih razloga: Višom naobrazbom žena u prvom redu sebi osigurava budućnost, ako ne ude u brak; ako ju naobražen mladić usreći, i ona ne smije zaostajati za njim u pogledu naobrazbe; samo vi-

soko naobražene žene kadre su voditi ženska društva, kako treba. One će moći da porade oko zaštite zanemarenih i nevoljnih žena i nezakonite djece, kojoj otac uskraćuje priznanje oćinstva i uzdržavanje te oko podiznuća i zaštite služa vako i radnica, s kojima se nečovječno postupa. Žene visoke kulture će moći da vode i štite sva ona ženska stvorenja, koja žele savjesno zaradivati svoj kruh. Ženu i sve njezine svijetle i tamne strane može razumjeti dobro samo žena, pa će stoga naobražene žene moći, da porade kod sudstva i visokih zakonodavnih i eksekutivnih vlasti, da kazne malodobne zločinke i tatice te pale djevojke.

Jedna ozbiljna bojazan se nameće kod svega toga, a to je, da ne bi žena u rješavanju svog životnog pitanja izgubila ono, što najsigurnije vodi do pohijede — svoje ćudoređe. Ta je bojazan opravdana. U radu i nauci treba žena protekcije i pomoći i kod toga dolazi u doticaj sa raznim ljudima, daleko je uvijek od svoje roditeljske kuće, a to sve može da njezin vjerski osjećaj oslabi. No to ne mora biti razlogom, da joj se zatvore sva vrata, po kojima dolazi u život. Dapače to mora da bude samo poticajem, da se u radionicama i u školama inauguriira duboki ćudoredni i vjerski odgoj i osjećaj. Žena mora biti uvjerená, da će samo po etičkim načelima doćdo ispunjenja svojih želja te do svojih prava. Do žene je, da u borbi za svoj život i opstanak nikada ne povrijedi vjeru i ćudoređe, jer to su dvije tvrdave, koje kad padnu, pasti će i žena, a s njom i njezina sloboda.

Štrganec.

Orlovski pokrajinski slet u Đakovu.

Braćo! Sestre! Prijatelji naših nastojanja!

Približuju se dani smotre naše, dani novih pobuda, dani Orlovskoga rada! Dana 14. i 15. kolovoza, na Veliku Gospu, priređuju Hrvatski Orlovi u Đakovu svoj pokrajinski slet, kojom će se prigodom obaviti i posveta zastave našeg đakovačkog Orla. U te dane drži se u Đakovu i škola za vode, društava naših, te glavna skupština Hrv. Orlovskoga Saveza. Ovi dani od velike su važnosti, jer na njima naša Orlovska omladina istupa vedra čela pred naš narod, da mu

kaže, što želi, što radi, što može.

Braćo Orlovi! Katolička omladino!

Na ovoj velikoj smotri naših redova neka nitko ne izostane! Tamo treba da se okupe Orlovi naši, braća naša sa sela i grada, da pokažu kako je velika misao Orlovskog bratstva. Katolici će daci tamo pokazati svoj orlovskoj braći, da su srcu primili riječi učitelja svoga biskupa Mahnića: „Van — našelo, na ladanje, otimati. Vaše višnjake opačini i socijalizmu, te ih osvoji te za Krista i domovinu, da se budete jednom uz bok s

njima borili za „Krst sveti i slobodu zlatnu“. Seljački i radnički omladinci Orlovi, vidjet će tamo, da Orlovstvo znači ljubav i bratstvo, koje znade cijeniti svakog brata pripadao on ma kojoj klasi i staležu. Još više! Vidjeti će tamo svu širinu programa i rada orlovske organizacije, koja nosi u sebi sliku novoga, boljega poretka, koja hoće, da stvori rod junaka, rod svetih boraca, koji će luć vjere i svega dobra unijeti u život pojedinca, obitelji i ćitavog našeg naroda. Pohrlite na prvi ogled orlovskili četa! Dodite da uveličate posvetu Orlovske zastave! Nadite se na jednom polju, da si uzmognete pružiti bratske ruke! No ne dolazimo samo slavija i proslave radi, već dolazimo, da ogledamo svoju organizatornu i tehničku jakost. Stoga uredimo svojevrste i pristupimo natjecanju: i to ne iz pakoga slavoohljeplja, već iz duboke volje za rad i napredak, koji donosi ugled i korist ne samo pojedincima, nego i ćitavom pokretu, a po tom i ćitavom narodu.

Orlice! Sestre sa sela i grada!

Dodite i Vi na ovo naše slavje, da se pred svima manifestira jedinstvo i veličina Orlovstva i pokreta omladine naše.

Katolici dlijem domovine! Braćo Slavonci!

Orao naš posijao je dobro sjeme u srca naše mladeži i to je sjeme palo na dobro tlo. Svaki katolik u današnje doba mora biti svjestan, da katolička omladina treba da se organizuje protiv navali bezvjerja i nećudorednosti, koja razara svuda oko nas srca mladeži, obitelji naše i domove naše! Orao udružuje našu još dobru i nepokvarenu mladež, naorava ju samovjescu, znanjem i ljubavlju za sve dobro, brine se za vjerski, ćudoredni, umni i tjelesni odgoj hrvatske omladine!

Vi braćo Slavonci, budite ponosni, jer će se u našu ravnu Slavoniju sletjeti orlovska jata. Pokažite Vašu poćivovnost i bratsku ljubav, te ljepo uredite domove Vaše, da budu toplá gnijezda za ovu mladež, koja dolazi u Đakovo!

Katolički roditelji!

Povedite šinove svoje na ovo orlovsko slavje, da se oduseve za sve te ideje i polete sa ostalom braćom svojom iz svih naših krajeva kao novi, mladi Orlovi, k Suncu, Dobru, Istini!

crkve. Tu je bilo središte sredovječnog mjesta. I pričaju onda, kako su bili sretni u drugoj polovici srednjeg vijeka u doba svog najvećeg bogatstva. A kad je početkom novog vijeka svitala zora cijelom svijetu otkrićima, onda je nevolja zahvatila gradove: Od rada bugare oni osvom ćemeru. Čudna zgoda: jednom sreća, a drugom nesreća. Razne su galije oblijetale naše krajeve, jer nijesu mogle trgovati istokom. Istishnula ih je trgovina na oceanu. A ni „sansiti“ nijesu imali mnogo posla, jer je iz zaleda počeo pritiskati Turčin i gonio raj u sve do obale, do gradova: „Qui“ su postali skloništa ljudi, a bili su nekoć skladišta robe. Ratovi na Balkanu i pamtovanja po oceanu osiromašili su Dalmaciju. I zato je malo trgovava ostavila kićena renesansa i ućen humanizam, dok sila baroka nije počće zahvatila Dalmaciju.

Naši nam gradovi stoga više pričaju o srednjem vijeku nego o novom. Osobito Trogir. To je naš Nürnberg. Konture su povijesti naših gradova iste, tek se u punim svojoj razliku, jer su razni ljudi živjeli u raznim po-

trebama, ali ih je većinom isti gospodar bićevao ili milovao. Samo Dubrovnik može ponosom pokazati na svoju slobodu.

Stari su vijekovi zacrtali dakle fizičnomiju tijela naših gradova, ali još više uobličili dušu njihovih građana. Svi oni znaju u glavnim crtama povijest svojih gradova. Nijesu je učili, nego su očima vidjeli spomenike prošlih doba. I zato većina živi o minuloj slavi. Kao što Španjolci žive u očekivanju doba „Karla V. ili Filipa II., tako i građani očekuju bogatstvo zadnjih stoljeća srednjeg vijeka. Odavnoga čekaju. Politički režimi mletački i austrijski privezali su ih bili kao galeote uz svoju mućeničku klupu, da veslaju do obnemoglosti, zabranili su im bili da govore o svojim željama. Mogli su zabraniti da govore, ali ne da misle. I oni su mislili od „nacionalizma i romantizma na svoje osloboćenje, jer nijesu mogli opravdati mletački razlog, da „Slavi“ moraju uvijek biti „Schiavi“. Vidjeli su, što sloboda daje, pa su je i željeli.

Poslije krvi i pregnuća misao i želja izvela je revoluciju ne samo du-

hova pojedinaca, već i naroda. A sav narod nijesu mogli postrijeljati. On je morao stoga pobijediti. Naši se gradovi od osloboćenja pomladuju jer je prošla zima, a lagano idemo u proljeće. Želja za blagostanjem ima da se ostvari. Starine pojaćaju ljepotu prirodnih pobijaja i ugodnost klime naših gradova. I to je vreló blagostanja. Moderni bogati ljudi lako se danas sele brzim prometnim sredstvima, pa traže mjesto kao Dioklecijan ili conti, da letuju. U našim gradovima vide preprićanje naroda. Pod palaćama probalih conta, loglama sv. Marka i peristilu selaju oslobođeni schiavi, ponosni, što je došlo vrijeme njihova razmahá. Na pazariama narod se okoćice splije, da prodaje ili kupuje. A što će biti, kad željeznice svojom brzinom približe more bogatstvu zaledu? Radi ove misli građani se ponose svojim gradovima, jer očekuju, da će im budućnost donijeti nešto velika radi njihova položaja. Svi oni ćute, da ih gleda, treba i hvatić cijela država.

I. R.

Spremimo se svil Dodimo u Dakovo, pokušimo svima koji čame u tmni poganstva i neznanja, da geslo velikana Strosmajera: „Sve za vjeru i za domovinu!“ Orlovsko geslo, mora preporučiti hrvatski narod!

Do viđenja u Dakovu!

Bog Živil

Pripravni odbor za orlovski slet u Dakovu.

Sletske vijesti.

Program proslave u glavnom je ovakav:

13. kolovoza poslije podne doček učesnika.

14. kolovoza u 6 sati u jutro najtečajnije. (Vidi Organizaciju vijesnik br. 6. o. g.)

U 4 sata poslije podne generalna proba za veliki nastup.

U 8 sati na večer podoknica kumi zastave i posvetitelji.

15. kolovoza u 8 sati svečana povorka kroz grad.

Poslije povorke pontifikalna sv. misa u katedrali.

Poslije sv. mise posveta nove zastave Hrvatskoga Orla u Dakovu pred katedralom, zabijanje čavala, javno zborovanje i mimohod pred novom zastavom.

U 4 sata poslije podne veliki orlovski nastup.

U 8 1/2 sati komers u Vatrogasnom vrtu.

16. kolovoza u 8 sati glavna skupština HOS. odlazak u Osijek.

Naši dopisi.

Sinj, 27. srpnja t. g.

(Blagoslov barjaka sinjske Orjune). Danas je ovdje obavljen blagoslov barjaka sinjske Orjune. Znamo da će se fašističke novine i opet raspisati, o „velikom nacionalnom slavlju“, koje je ispalo, „dostojanstveno i veličajno“. Nego da ne bude prikazana ta žalosna svečanost velikim slavljem, evo da ukratko izvijestimo. Posebnim vozom došlo je u Sinj do 100 gostiju iz Splita i Kašića te iz općine Lečevica 15 težaka, koje je predvodio općinski upravitelj. U povorci su bili skoro sami Orjunaši i to do 40 u odori, a od tih samo 9 Sinjana. Zatim su bila 2 alkara te drugih 20 Sinjana, a između njih ni jednoga težaka. Mjesto je bilo tako slabo okićeno, da si okićene zgrade mogao na prste prebrojiti. Blagoslov barjaka obavio je tiho i nečujno don Lovre Katić te pritom održao govor, kakov kao katolički svećenik nije smio izreći. Općinstvo, koliko težaci, toliko građani, držalo se je posve hladno. Na poklike i pozdrave, što su padali iz povorke, odgovarali su i pljeskali opet sami Orjunaši iz povorke. — Ova „svečanost“ je opijelo sinjske Orjune, koja napokon može i uvidjeti da joj u Sinju nema ni smisla opstanka.

Iz katoličkog svijeta.

Euharistični kongres u Osijeku održat će se 16.—18. ov. mj. Priprave su u punom jeku. Već je prijavljeno oko 12 hiljada učesnika. Kongresu i euh. ophodu prisustvovat će i papinski nuncij msgr. Pellegrinetti sa 12 što. nadbiskupa a što biskupa. Odboru su stavljeni na raspoloženje dvorane svih pučkih i srednjih škola u Osijeku. Mo. Faller sastavio je za ovu zgodu novu Misu, koju će izvoditi pod njegovim dirigovanjem pjevačko društvo „Kuhač“ i „Lipa“.

Napredovanje katoličkih organizacija u Americi. Koncem lipnja ov. g. Narodni Savez katoličkih muševana (National Council of Catholic Men

u američkim Sjedinjenim Državama broja je 1000 muških organizacija.

Estonija za vjeronauk u školi. Politička država Estonija broji 1,110 hiljada stanovnika, od kojih je 96% protestanata. Nedavno je u estonskom parlamentu bio je stavljen prijedlog, da se u javnim školama uvede vjerska obuka. Parlament se s velikom većinom izjavio proti tom prijedlogu. No mala kršćanska pučka skupina nije popustila, nego je tražila, da se o tom tako važnom pitanju odluči pučkim glasovanjem. Tako je i bilo. Uspjeh glasovanju je bio iznad svakog očekivanja: 328.548 ih je glasovalo za vjersku obuku, a samo 130.681 proti. Odatle se najbolje vidi, da ni vjerni protestanti ne će da znadu za školu bez Boga.

Domaće vijesti.

Kraljev dolazak u Dalmaciju. Po vijestima iz Beograda kralj Aleksandar posjetit će u pratnji ministra predsjednika Ljube Davidovića cijelu Dalmaciju.

Pokrajinski Orlovski ljetni nastup u Sinju ne će se održati, kako je javljeno, 9. i 10. kolovoza. Priredivački Odbor morao ga je odgoditi radi neopravdanih i ponizujućih ograničenja sa strane partizanskih i zagriženih eksponenata bivšeg režima u Splitu i Sinju. U dojučeršnjem broju ćemo javiti, kad će se slet održati, budući je već odzvonilo partizanskoj zagriženosti bivšeg režima sastavom nove vlade, koja ne će da znade za dvostrukru vrstu građana.

Engleska mornarica u Dalmaciji. U srijedu došla je jedna eskadra engleske ratne mornarice, ukupno 22 lađe u Kotor. Engleskim „nebojama“ izašle su susret naše torpiljarke te ih dopratile u kotorsku luku. Na pozdravne nice sa engleskih lađa odgovoreno je s naše tvrđave sa 21 topovskim hicem. U ime vojske pozdravio je Engleze general Smiljančić, Čio je grad bio u slavlju. U četvrtak su engleske lađe otišle u Dubrovnik, gdje su bile dočekane od mnoštva naroda te od naših bojnih brodova. Iza Dubrovnika će engleska mornarica posjetiti Split i Šibenik.

Područna pošta Polača danom 4. jula t. g. privremeno je zatvorena. Njezino razdatno okružje, u koje spadaju sela Polača, Lišane Tinjske, Tinj, Kakma, Jagodnje donje, Jagodnje gornje i Zupačane, pripojeno je dostavnom okružju pošte i telegrafa Benkovac. Prema tome sve pošiljke za spomenuta sela treba unapred upućivati pošti Benkovac.

Radišin dan. „Hrvatski Radiša“ slavi danas „Radišin dan“, koji će osobito u Zagrebu, biti vrlo svečano proslavljen. Tom prigodom prikupljat će se dobrovoljni doprinosi za podizanje Središnjeg Doma „Hrv. Radiše“ u Zagrebu. Ministarstvo trgovine i industrije darovalo je u tu svrhu 7000 dinara.

Strašni požar u Strumici. 28. ov. mj. buknuo je u Strumici strašan požar, koji se tako brzo raširio, da je uništio gotovo čitavo mjesto. Šteta je vrlo velika: oko 20 milijuna dinara. Netom je novoj vladi o tome stigla vijest, votirala je 500.000 dinara kao prvu pomoć pogorelcima, a ministar trgovine dr. Šumenković je odmah otputovao na lice mjesta, da ispita štetu.

Orlovski vijesnik

Tečaj za đastvo i mladu inteligenciju u Dakovu, koji priređuje Hrvatski Orlovski Savez, počinje 9. kolovoza, a traje do uključivo 14. kolovoza. Učesnici treba da su u Dakovu 8. VIII. uveče.

Glavna skupština Hrvatskog Orlovskog Saveza bit će 16. VIII. 1924. u prostorijama Hrvatskog Orla u Dakovu u 9 sati jutro.

Okrugna organizacija u Hercegovini. Radi lakšeg i uspješnijeg rada osnovano je ovih dana orlovsko okružje hercegovačko sa sjedištem u Mostaru. Ovo okružje daje sve potrebne informacije o osnivanju i vodstvu društava. Dopisi neka se šalju na Duru Kramera, Mostar, Crkvena ul. 6.

Orlovski slet u Dakovu. Za pokrajinski orlovski slet u Dakovu, 15. kolovoza vlada vrlo velik interes po svim krajevima. Nastupit će članstvo svih kategorija u velikom broju. Dolaze Orlovi i Orlice iz svih hrvatskih krajeva. „Sletski Vijesnik“, što ga izdaje pripravni odbor u Dakovu, ima detaljne upute o tom sletu. Već je razaslan svim društvima, a pojedinci mogu ga dobiti kod Hrvatskog Orla u Dakovu, kamo se šalju i prijave za isti.

Veliki nastup hercegovačkih Orlova održan je u nedjelju 13. srpnja na Humcu kod Ljubuškog. Mlada orlovska organizacija u Hercegovini pokazala je ovim nastupom svoj veliki napredak. Članstvo, članice i nastup nastupili su u velikom broju. Vježbe su izvedene precizno. Narod se skupio u vrlo velikom broju sa svih krajeva Hercegovine i susjedne Dalmacije, te s velikim interesom pratio vježbe. Orlovska misao u Hercegovini vrlo je popularna.

Gradske vijesti.

Vijest o dolasku Ljube Davidovića na vladu, koja se pronijela u ponedjeljak po Šibeniku, pobudila je opće veselje. Sav je Šibenik radošno dočekao taj čas u koji odoše zlodusi našega naroda Pašić i Pribićević.

Gradski blagdani sv. Jakova, sv. Ane i sv. Krstofova proslavljeni su ove godine vrlo svečanom načinom. Grad je bio okićen, a i dosta je okoliš svijeta tih dana pohrlilo u grad. Na sv. Jakova je jutro u 9 1/2 sati krenuta gradom lijepa svečana procesija. Vodio ju je presv. biskup dr. Mileta, a u njoj su sudjelovali uz brojno gradsko i okolno svećenstvo u svečanom odorama sva mjesna katolička udruženja, među kojima i Orlovi i Orlice, mnogo pobožnog svijeta. Lijepa je procesija bila i na sv. Krstofova, u kojoj su osobito brojno bile zastupane razne bratovštine. U obima je sudjelovala i „Šibenska Glazba“. Presv. biskup je imao sve-

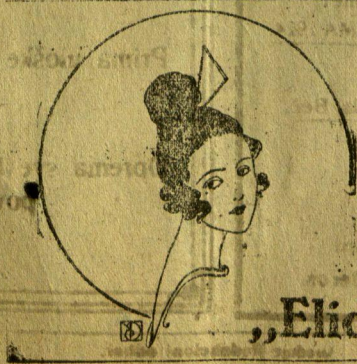
čani pontifikal na sv. Jakova i sv. Krstofova, a na sv. Anu je dijelio sv. krizmu. Misu su pjevale članice Djevojačkog društva Sreća Isusova. „Šibenska Glazba“ je na sv. Jakova ujutro rano obišla gradom svirajući razne vesele korčunice, a uvečer na obali priredila uspjeli koncert što je vrlo pohvalno i za mlade članove i za kapelnika gosp. Pech-a. Na sv. Anu nije izostalo ni tradicionalno „kolo“ naših stanaarki na Poljani. Bilo je i prodaja igrački za našu djecu. Na pazaru je bilo dotjerano dosta blaga, ali je bilo malo kupaca. Dobro je, što se opet upostario taj lijepi starodrevni običaj. Nadamo se i želim, da dogodne naši Šibenčani još većim sjajem i svečanostima proslave ove svoje gradske blagdane.

Mlada Misa. Sutra, u nedjelju 3. ov. mj. u 10 sati jutro u varoškoj župskoj crkvi po prvi put stupit će na oltar Gospodnji, da mu prikaže nekrvnu žrtvu Sina Njegova, Spasitelja našega, naš mješćanin mladomšnik Fra Pio Karadžole, koji je prošle nedjelje u Splitu bio zaređen za svećenika od presv. biskupa Bonafacija. Preporučamo građanstvu, da u što većem broju pohri na ovu svečanost te tako uveliča ovo lijepo slavlje svog mladog sugrađanina. Preko Mise držat će mu prigodni govor varoški župnik O. P. Bilušić. Ovom radosnom prigodom nadobudnom svečaru izrazujemo svoje najsrdačnije čestitke uz želju da bude uvijek izglednim svećenikom — redovnikom!

Prijave za Pokrajinski Orlovski nastup u Sinju prima Tajništvo Okružja HKNSaveza u Šibeniku (vlič. don Ante Radić) gdje se mogu dobiti i sve potanje informacije. Svi učesnici na temelju sletske legitimacije imaju pravo na polovičnu vožnju kako na željeznici tako i na parobrodima. Braćo, sestre i prijatelji pohrlite u što većem broju na ovaj prvi pokrajinski orlovski nastup u Sinju, da to zbilja bude dostojna orlovska manifestacija!

Naša „Krka“ na plivačkim utakmicama. Danas počinju u Splitu prvenstvene plivačke utakmice, u kojima uz druge sportske klubove učestvuju i naš pomorski sportski klub „Krka“ sa svojim plivačima. Koji se po izjavama nepristajali ljudi mogu natjecati i na najvećim utakmicama.

Radni odbor „Hrvatskog Radiše“ u Šibeniku izdao je na građanstvo proglas, u kojem pozivlje sve građane, da pomognu ovu rodoljubnu ustanovu, kojoj je svrha, da našu mladež radničkoga staleža ojača u prosvjetnom, ekonomskom i zdravstvenom pogledu, starajući se za sve potrebe radničke omladine. — U Šibeniku će sakupljati darove za „Hrvatskog Radišu“ od 3. do 15. ovog mjeseca Hrv. kat. žensko prosvjetno društvo „Zora“ i g. Matej Prigrin. Molimo sve građane, da u nedjelju i

Svilenkastu i bujnu kosu

postizavate

samo redovitim pranjem glave sa

„Elida“ Shampoo-om

slijedećih dana dadu svoj dar ovoj plemenitoj ustanovi, čine će mnogo doprinijeti napretku naše radničke mladeži i cijelog našeg naroda.

Teška nezgoda. Prošlih dana nalazeći se na jednom izletu u Erveniku nesretnim slučajem pao je G. Miro Čaleta, jurista, te pritom zadobio tako teške ozlede, da se njegov život nalazio u velikoj opasnosti. G. Čaleta poznat je u našem gradu kao športista, te je obiljubljen u redovima našeg mladog svijeta. Željama brojnih prijatelja na njegovo što skorije ozdravljenje i mi se pridružujemo.

Promaknuće. Najvišim ukazom od 5. jula t. g. bili su Šimun Arneri, kotarski sudija I. kategorije, 5. grupe i Ante Kuljiš, kot. sudija I. kat. 6. grupe u Zemaljskom Sudu u Šibeniku, postavljeni za zemaljske sudske savjetnike u pomenutom sudu u istoj kategoriji i grupi.

„Cafestraj“. Svakog četvrtka uveče zaslugom uprave *Šibenske Glazbe* naša glazba pomladena novim mladim silama po starom predratnom običaju svirajući običi će gradom. Takozvana „cafestraj“ pobudila je u građanstvu opće zadovoljstvo, što nam je ugodno zabilježiti.

Krupa. U nedjelju popodne jaka krupa otukla je vinograde u okolici Šibenika. Osobito su oštećeni vinogradi u Zablaču, Vodicama i Raslinama.

Promet u našoj luci. Kroz prvih 6 mjeseci ove godine doputovalo je u šibensku luku 718 parobroda naše države sa 136.808 tona, dok je naših jedrenjaka bilo 85 sa 3.903 tone. Stranih parobroda stiglo je 143 sa 71.515 tona, a jedrenjaka 98 sa 6.179 tona.

Jedna crna ovca nije dala spavati jednom dobrom čovjeku u Tješnom, pa ju prisvojio i tim nanio njenom vlasniku Spadini Šimi štetu od 150 din. Nego ovca je zbilja bila crna i donijela nesreću, jer je od policijske vlasti prijavljen radi prekršaja sudu.

Radi nepovlasne nošnje oružja prijavljena je sudu jedna osoba iz Bilica.

Dinamitaši na poslu. Makar da je bacanje dinamita na ribe zabranjeno, dva Tješnjana nijesu mogla srcu odoljeti te pošli „na ribanje“ s dinamitom. Ovog puta su im ribe prisjele, jer su prijavljeni sudu.

U bazenu gradskog perivoja postavila je općinska uprava slatko-

vodne ribe, koje pobuđuju interes i veselje osobito kod naše djece.

Iz luke. Talij. parobrod „Stella Maris“ ukrcao je 1360 m³ drva za Filipoville, Bizertu i Borna. — Holandski parobrod „Hebe“ ukrcao je 390 tona karbida za Amsterdam. — Talij. jedrenjača „Doria“ ukrcala je 70 tona ugljena za Cervignano. — Talij. jedrenjača „Due fratelli“ ukrcala 113 tona ugljena za Trst. — Talij. parobrod „Tasso“ doveo je iz Cardiffa 150 tona ugljena. — Jugosl. mot. jedrenjača „Vardar“ dovela je iz Splita 150 tona opeka.

Darovi „Uboškom Domu“. Da počaste uspomenu *Mije Baranovića*: Šime Baranović din. 100, Jakov Friganović din. 30 i Niko Stošić pok. Krsta din. 25, Josip Tambača, Petar Grubišić trg., Jere Čavka i Jerko Grubišić po din. 20; Tome Baranović, Vica ud. Bogdanović, Ive Belamarić pok. Tome i Vladimir Kulić po din. 10. Da počaste uspomenu *Anke ud. Grubišić*: Jerko Grubišić din. 30 i kapitan Žiga Marković din. 20. Da počaste uspomenu *Ive Sunare*: Jerko Grubišić pk. Pere din. 30 i Ive Sunara Franin din. 20; Pere Grubišić

Burza.

Zadnji tečaj na zagrebačkoj burzi bio je za:

Dolar u čeku Din 83.70
Liru tal. u čeku Din 3.625
„ „ u papiru Din 3.61
Frank francuski Din 4.20
„ „ švajcarski Din 15.59
Česke krunice Din 2.45
Napoleone Din 300.

PAPIRNICIA GRGO RADIĆ - ŠIBENIK (GLAVNA ULICA)

Trgovina na veliko i malo papirom, pisaćim i risaćim priborom. Skladište trgovačkih knjiga kao i knjiga za osnovne škole. Bogati izbor svih vrsti kancelarijskog pribora za škole, urede itd. Tvorničko skladište pisaćeg papira uz najumjerenije cijene.

CIJENIK ŠALJEM NA ZAHTJEV

VII. BEČKI MEĐUNARODNI VELESAJAM

7. - 14. septembra 1924.

Povoljna kupovna prilika za sve struke.

Najobilniji izbor!

Bezkonkurenčne cijene!

VELIKI USPJEH BEČKOG PROLJETNOG VELESAJMA 1924.

100.000 kupaca

Velika glazbena i kazališna proslava grada Beč.

Razjašnjenja:

WIENER MESSE, WIEN VII.

kao i putem počasnog zastupstva:

u Splitu: „Putnik“ prometni i putnički ured

„ Austrijski konsulat Dr. Josip Beroš.

Književnost i umjetnost.

Starokatolici i Strossmayer
Sekta starokatolika širi neizrecivom smjelošću odavna utvrđene krivočovrine njemačkog ometnika Dollingera o našem velikom Vladi. „Štampaju ponovno „govor na vatikanskom koncilu“, za kojega je Strossmayer dao pismenu izjavu: „...nikada nijesam držao takav govor, kakav mi podmeću...!“ Oni šire u svojoj propagandi tolike povijesne neistine, da je rasprava učenoga pisca dr. A. Alfrevića. D. I. (koja je sastavljena iz samih Strossmayerovih izjava) knjižica, koju je dužan nabaviti svaki katolik, da se valjano uputi i da ne padne u zamku. Knjiga je posebno izdanje „Popularno naučne knjižnice „Hrv. kat. narod. saveza“ u Zagrebu (Kaptol 27.) Cijena joj je D. 3.

Nedvojbena obilježja

»Pravog FRANKOVOG: dodatka kavi« i to: ime »Frank« i »mlinac« naročito se ističu na novoj, smeđe-plavo-bijeloj etiketi, za kutije.
»Pravi FRANK: s mlincem« nenadkriljiv je u aromi, teku i izdašnosti. —

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlasništva zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov *Gospobanka*.
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Celje, Đakovo, Maribor, Novi Sad,
Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva
preko Din. 15.000.000.
Ulošci nad Din. 150.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamačuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne poslove
povoljno, točno i brzo.